

Rechtbank Den Haag

Zaaknummer: C/09/510607/ 11A ZA
16/553

Roldatum: 30 november 2016

**AKTE HOUDENDE
VERMEERDERING VAN EIS EX
ART. 130 RV TEVENS HOUDENDE
AKTE OVERLEGGING
PRODUCTIES**

inzake:

**DE STICHTING FORUM VOOR
DEMOCRATIE,**

eiseres,

advocaat: mr. J.H.A. van der Grinten

tegen:

DE STAAT DER NEDERLANDEN,

gedaagde,

advocaten: mr. W.I. Wisman en mr. B.J.

Houtzagers

Kennedy Van der Laan
Haarlemmerweg 333
1051 LH Amsterdam
t. + 31 (0)20 5506 666
info@kvdl.nl

Rechtbank Den Haag

Zaaknummer: C/09/510607/ HA ZA 16/553

Roldatum: 30 november 2016

**AKTE HOUDENDE
VERMEERDERING VAN EIS EX
ART. 130 RV TEVENS HOUDENDE
AKTE OVERLEGGING PRODUCTIES**

inzake:

**DE STICHTING FORUM VOOR
DEMOCRATIE,**

eiseres,

advocaat: mr. J.H.A. van der Grinten

tegen:

DE STAAT DER NEDERLANDEN,

gedaagde,

advocaten: mr. W.I. Wisman en mr. B.J.

Houtzagers

Fiscus (hierna “Forum voor Democratie”) wenst akte te nemen van het navolgende:

Inleiding

1. Forum voor Democratie ziet aanleiding haar eis in deze zaak te vermeerderen met een aanvullende verklaring voor recht omtrent de aansprakelijkheid van gedaagde (hierna ook: “de staat”). Die vermeerdering is mede ingegeven door een onderdeel van de conclusie van antwoord van 22 juni 2016. Forum voor Democratie zal dit hierna nader toelichten.

Toelichting

2. De staat stelt zich in paragraaf 6.24 van de conclusie van antwoord op het standpunt dat voor zover Forum voor Democratie een beroep op de jurisprudentie over het vertrouwensbeginsel beoogt te doen, niet aan het dispositievereiste is voldaan.
3. Genoemde stelling van de staat is een reactie op de stelling van Forum voor Democratie dat zij, kort samengevat, als partij die kosten noch moeite heeft gespaard om van het referendum inzake het Oekraïne-verdrag een succes te maken in die zin dat de opkomstdrempel zou worden gehaald, erop mocht vertrouwen dat de staat zijn verplichting zou nakomen die artikel 11 van de Wvrr hem oplegt. De zo spoedig mogelijke indiening van een wetsvoorstel als bedoeld in dat artikel is immers het rechtsgevolg dat de wet zonder enige nadere clausulering verbindt aan een in de hiervoor bedoelde zin succesvol verlopen referendum.
4. Forum voor Democratie stelt voorop dat zij het kennelijke standpunt van de staat dat voor een geslaagd beroep op het vertrouwensbeginsel slechts plaats zou zijn als voldaan is aan het zogenoemde ‘dispositievereiste’ niet deelt. Zij meent dat burgers er zonder meer op mogen vertrouwen dat de overheid zich houdt aan de wet. Dat is immers een van de fundamenteën van de rechtsstaat. Daarnaast kan in dit verband worden gewezen op het belang van het rechtszekerheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel. Nu de staat zich aan zijn wettelijke verplichting ex artikel 11 Wvrr onttrekt en Forum voor Democratie (en alle mede door haar activiteiten op de been gebrachte burgers) daardoor niet heeft verkregen waarop zij ingevolge die bepaling aanspraak kan maken, te weten een zo spoedig mogelijk ingediend wetsvoorstel, is zij op onrechtmatige wijze in haar belangen geschaad. Voor zover dat niet reeds zonder meer geldt op grond van het feit dat de staat zijn wettelijke plicht heeft geschonden, komt daarbij wel degelijk belang toe aan de hiervoor genoemde rechtsstaatgedachte en algemene rechtsbeginselen, ook in het geval Forum voor Democratie geen vermogensschade zou hebben geleden door te hebben gehandeld op basis van haar gerechtvaardigde vertrouwen dat de staat zich aan de wet zou houden. Uit wet noch jurisprudentie volgt immers dat alleen degene die zichzelf in een nadeliger positie heeft gebracht door erop te vertrouwen dat de staat zich aan de wet zou houden, er aanspraak op kan maken dat de staat dat daadwerkelijk doet.
5. Los van het voorgaande geldt dat Forum voor Democratie wel degelijk schade heeft geleden door haar handelen mede te baseren op het vertrouwen dat de staat uitvoering zou geven aan art. 11 Wvrr om vervolgens te worden geconfronteerd met de weigering van de staat dat te doen. Door niet het door de wet vereiste gevolg te geven aan de uitslag van het referendum is de staat bovendien aansprakelijk voor die schade.

6. Forum voor Democratie wijst in dit verband op jurisprudentie van de Hoge Raad waarin – kort gezegd – is bepaald dat uitgaven die iemand heeft gedaan ter verkrijging van een op zichzelf niet op geld waardebaar onstoffelijk voordeel, voor schadevergoeding in aanmerking kunnen komen wanneer diegene het beoogde voordeel heeft moeten missen door een aan de schadeplichtige toe te rekenen oorzaak. Het uitgangspunt is daarbij dat de waarde van het gemiste voordeel moet worden gesteld op de voor het verkrijgen daarvan gedane uitgaven die hun doel hebben moeten missen:

“3.3.1 Indien iemand uitgaven heeft gedaan ter verkrijging van een op zichzelf niet op geld waardebaar onstoffelijk voordeel en hij dit voordeel heeft moeten missen, zal met het oog op het begroten van de door hem geleden schade — die als vermogensschade moet worden aangemerkt — als uitgangspunt hebben te gelden dat de waarde van het gemiste voordeel moet worden gesteld op de voor het verkrijgen daarvan gedane uitgaven die hun doel hebben moeten missen. Indien deze schade op de voet van art. 6:98 BW aan een ander kan worden toegerekend als gevolg van een gebeurtenis waarvoor deze aansprakelijk is, zal die ander deze schade in haar geheel moeten vergoeden, tenzij dit, alle omstandigheden van het geval in aanmerking genomen, onredelijk zou zijn.

3.3.2 Het onderhavige geval wordt hierdoor gekenmerkt dat een huurder, (eiser), die teneinde het overeengekomen gebruik van een gehuurde motor te kunnen maken het deelnemen aan de rally Dakar - naast het betalen van de huurprijs (aanzienlijke) kosten heeft moeten maken en dat deze kosten hun doel hebben gemist doordat hij ten gevolge van een aan de verhuurder, (verweerster), toe te rekenen oorzaak - een gebrek van de gehuurde motor - zijn deelneming aan de rally heeft moeten staken. Uit hetgeen hiervoor in 3.3.1 is overwogen, volgt dat dergelijke kosten schade vormen die, tenzij dit onredelijk zou zijn, op de voet van art. 6:74 en 6:98 BW volledig moet worden vergoed.

Zaak hiertoe in 3.2 is aangestipt, is in cassatie niet bestreden dat (verweerster) de schade die naar (eiser) voortvloeit uit het gebrek aan de motor aan deze dient te vergoeden. Anders dan het Hof heeft geoordeeld, kan niet worden gezegd dat de schade niet aan (verweerster) als gevolg van haar wanprestatie kan worden toegerekend op de grond dat de kosten ook zouden zijn gemaakt als (verweerster) geen wanprestatie zou hebben gepleegd en (eiser) de rally zou hebben uitgereden of indien hij de rally om een andere reden niet zou hebben uitgereden. In de eerste plaats gaat het niet erom of de kosten zijn gemaakt, maar of de kosten teregtsefs zijn gemaakt, dat wil zeggen hun doel hebben gemist. Van dit laatste is geen sprake indien de rally zou zijn uitgereden. Voorts is naar het geval dat de rally niet zou zijn uitgereden anders dan als gevolg van een gebeurtenis waarvoor een ander aansprakelijk is, op zichzelf wel juist dat de schade (de teregtsefs gemaakte kosten) bij gebreke van een aansprakelijke persoon voor eigen rekening van de benadeelde blijft, maar daaruit kan niet volgen dat hetzelfde ook moet gelden in het geval er wel een aansprakelijke persoon is.”

(HR 28 januari 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR6460, NJ 2008/55, r.o. 3.3.1- 3.3.2)

7. Deze rechtsoverwegingen van de Hoge Raad wijzen uit dat aan een aantal voorwaarden moet zijn voldaan, wil het doen van bepaalde uitgaven voorafgaand aan de gebeurtenis die als schadeoorzaak wordt aangemerkt, leiden tot aansprakelijkheid voor schade. Daartoe moet de benadeelde uitgaven hebben gedaan (i), ter verkrijging van een op zichzelf niet op geld waardebaar onstoffelijk voordeel (ii), en dit voordeel moet diegene missen door een aan de schadeplichtige toe te rekenen oorzaak (iii). Forum voor Democratie zet hierna uiteen dat in deze zaak aan alle drie de genoemde voorwaarden

wordt voldaan.

8. Zoals in de dagvaarding al uiteen is gezet (in het bijzonder: de paragrafen 2.2, 5.2 en 5.5-5.7), heeft Forum voor Democratie zich bijzonder actief ingespannen om het referendum over de Associatieovereenkomst met de Oekraïne mogelijk te maken en ervoor te zorgen dat het opkomstpercentage van 30% zou worden gehaald. Immers, zonder het bereiken van dat percentage zou de uitslag van het referendum niet kunnen gelden als een raadgevende uitspraak tot afwijzing als bedoeld in artikel 3 Wrr.
9. Deze inspanningen van Forum voor Democratie hebben logischerwijs de nodige kosten met zich gebracht. Forum voor Democratie brengt hierbij een rapport van haar jaarrekening over de periode 1 januari 2016 tot en met 30 juni 2016 in het geding als **productie 6**. Uit die jaarrekening blijkt dat Forum voor Democratie aanzienlijke uitgaven heeft gedaan om een succesvol referendum mogelijk te maken. Zij wijst hier op de kosten activiteiten genoemd op p. 15 die in totaal €84.934 bedragen. Nagenoeg al deze activiteiten zijn gericht geweest op het referendum inzake het Oekraïne-verdrag. Voorts heeft Forum voor Democratie kosten gemaakt ter hoogte van €53.659 ten behoeve van procedures teneinde het aantal stemhokjes voor het referendum op een behoorlijk peil niveau te krijgen. Deze vorderingen hebben geleid tot een kortgedingvonnis van de voorzieningenrechter Den Haag d.d. 11 maart 2016 (ECLI:NL:RBDHA:2016:2522) en een uitspraak van de voorzieningenrechter Oost-Brabant van 14 maart 2016 (ECLI:NL:RBOBR:2016:1142) waarbij de gemeente Son en Breugel is opgedragen meer stemhokjes in te stellen voor het referendum.
10. Deze posten laten zien dat Forum voor Democratie in de periode van 1 januari 2015 tot en met 30 juni 2016 meer dan € 130.000 aan directe kosten heeft gemaakt ten behoeve van (de voorbereiding van) het referendum. Met het oog op het feit dat haar activiteiten in de eerste helft van 2016 hoofdzakelijk daarop betrekking hebben gehad, dient voorts een substantieel deel van haar overige kosten aan die activiteiten te worden toegerekend. Forum voor Democratie heeft deze uitgaven gedaan met maar één doel voor ogen, namelijk het succesvolle verloop van een referendum over de Associatieovereenkomst met de Oekraïne in die zin dat daarbij een minimale opkomst van 30% zou worden behaald.
11. Forum voor Democratie heeft deze uitgaven gedaan ter verkrijging van een op zichzelf niet op geld waardeerbaar onstoffelijk voordeel. Dat voordeel bestaat eruit dat de staat gevolg geeft aan de uitkomst van het referendum overeenkomstig de Wrr. Door het houden van een referendum kan gebruik worden gemaakt van een democratisch instrument dat de wetgever op 1 juli 2015 aan de maatschappij heeft toegekend teneinde meer inspraak te bieden in de politieke besluitvorming en meer betrokkenheid te genereren bij de totstandkoming van wet- en regelgeving (*Stb.* 2015, 122). De wetgever heeft bij de invoering over de Wrr gesteld:

“De kern van dit wetsonstel is om kiezers in staat te stellen meer invloed te verkrijgen op de politieke besluitvorming. Voor iedereen dient het democratische representatieve stelsel gemiddeld en versterkt te worden door burgers in de gelegenheid te stellen, om bij voldoende ondersteuning, de wetgever te adviseren zijn voorgedragen wetgeving te corrigeren.”

(*Kit. II* 2005/06, 30 372, nr. 3, p. 2)

12. Het beoogde voordeel in de vorm van een zo spoedig mogelijk ingediend wetsvoorstel als bedoeld in art. 11 Wrr, heeft Forum voor Democratie misgelopen door de aan de staat toe te rekenen oorzaak dat deze heeft geweigerd aan die verplichting te voldoen. Zoals uiteengezet is in paragraaf 3 van de dagvaarding, sluit de Wrr de opstelling die de staat na het bekend worden van de uitslag van het referendum heeft gekozen, uit. Zelfs op dit moment, meer dan zeven maanden na het referendum, weigert de staat uitvoering te geven aan artikel 11 Wrr.
13. In een uitzending van het programma HenVandaag van 8 november jl. heeft zelfs de premier moeten erkennen dat de periode die zonder indiening van een wetsvoorstel als bedoeld in art. 11 Wrr sinds de uitslag van het referendum is verstreken, moeilijk te rijmen valt met de wet. De premier stelde in die uitzending, geconfronteerd met het feit dat zeven maanden na de uitslag van het referendum nog steeds geen gevolg aan de uitkomst is gegeven:

“Nou, ik ben het helemaal met u eens, dit duurt lang en misschien wel te lang.”

De verslaggever stelde daatop de vraag:

“In de referendumentwet staat dat het zo spoedig mogelijk een gezicht moet krijgen. Zeven maanden verder, eh, mijn definitie over zo spoedig mogelijk is...”

De premier viel de verslaggever in de rede met het volgende antwoord:

“Die definitie die zijn ne heel erg aan het oprakken en ik realiseer me dat dus ik zeg u ook dat duurt lang, misschien wel te lang. Daar zijn op zich inhoudelijke redenen voor maar ik ga daar niet proberen mensen te overtuigen want het is gewoon een feit dat dit heel erg lang duurt.”
14. In de dagvaarding is afdoende toegelicht dat en op grond waarvan de nalatigheid van de regering een toerekenbare onrechtmatige gedraging van de staat jegens Forum voor Democratie oplevert.
15. Het voorgaande brengt mee dat de uitgaven die Forum voor Democratie voor het realiseren van het referendum heeft gedaan, als gevolg van de onrechtmatige opstelling van de staat hun doel dat zo spoedig mogelijk een wetsvoorstel als bedoeld in artikel 11 Wrr wordt ingediend, hebben gemist.
16. Volgens Forum voor Democratie blijkt uit dit alles dat zij schade heeft geleden die in causaal verband staat met toerekenbaar onrechtmatig handelen van de staat jegens haar. Zij ziet zich in deze stelling gesteund door het hiervoor aangehaalde arrest van de Hoge Raad. De conclusie is dan ook dat de staat aansprakelijk is voor de schade die Forum voor Democratie heeft geleden doordat hij geen gevolg heeft gegeven aan de uitslag van het referendum op de wijze die de Wrr hem voorschrijft.
17. Forum voor Democratie vermeerdert met het oog op het voorgaande haar eis in deze procedure op grond van artikel 130, eerste lid, Rv jo. art. 3:302 BW door naast de verklaring voor recht omtrent het onrechtmatige karakter van de door de staat gekozen

opstelling tevens een verklaring voor recht te vorderen die betrekking heeft op de daaruit voortvloeiende aansprakelijkheid van de staat.

Vermoeoering van eis

Forum voor Democratie vermeerderd haar eis als volgt. Onder het gevorderde onder 1. van de dagvaarding wordt een nieuw onderdeel 2 ingevoegd dat luidt:

voor recht te verklaren dat gedaagde jegens eiseres aansprakelijk is voor de schade die eiseres heeft geleden, door in strijd met het bepaalde van artikel 11 van de Wet raadgevend referendum (Wrr) niet zo spoedig mogelijk nadat onherroepelijk is vastgesteld dat het referendum over de Associatieovereenkomst met de Oekraïne heeft geleid tot een raadgevende uitspraak tot afwijzing, een voorstel van wet in te dienen zoals bedoeld in artikel 11 Wrr, maar heeft besloten daartoe voorlopig niet over te gaan en mogelijk zelfs helemaal niet over te gaan, nader op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet.

Onderdeel 2. van het petitum wordt vernummerd tot 3.

WAARVAN AKTE!

Advocaat

100

PRODUCTIE 6

Van Mont Gassler & Co

Stichting Forum voor Democratie
gevestigd te Amsterdam

Rapport inzake de
jaarrekening 1-1-2016 / 30-6-2016

Inhoudsopgave

	Pagina
1. Accountantsverslag	
1.1 Samenstellingsverklaring	1
1.2 Algemeen	2
1.3 Fiscale positie	2
2. Jaarrekening	
2.1 Balans per 30 juni 2016	5
2.2 Staat van baten en lasten over de periode 01-01-16 tot en met 30-06-16	7
2.3 Kasstroomoverzicht over de periode 01-01-16 tot en met 30-06-16	8
2.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	9
2.5 Toelichting op de balans	11
2.6 Toelichting op de staat van baten en lasten	14

Bijlagen

Aan het bestuur van
Stichting Forum voor Democratie
T.a.v. de heer Dr. mr. T.H.P. Baudet
Herengracht 74
1015 BR Amsterdam

Bloemendaal, 24 oktober 2016

Referentie: 12570

Geacht bestuur,

Ingevolge uw opdracht hebben wij de jaarrekening 1-1-2016 / 30-6-2016 van Stichting Forum voor Democratie te Amsterdam samengesteld. De directie van de rechtspersoon is op grond van wettelijke bepalingen verantwoordelijk voor de jaarrekening.

1.1 Samenstellingsverklaring van de accountant

De jaarrekening van Stichting Forum voor Democratie is door ons samengesteld op basis van de van u gekregen informatie. De jaarrekening bestaat uit de balans per 30 juni 2016 en de staat van baten en lasten over de periode 1 januari 2016 tot en met 30 juni 2016 met de daarbij horende toelichting. In deze toelichting is onder andere een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving opgenomen.

Deze samenstellingsopdracht is door ons uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de voor accountants geldende Standaard 4410, 'Samenstellingsopdrachten'. Op grond van deze standaard wordt van ons verwacht dat wij u ondersteunen bij het opstellen en presenteren van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Wij hebben daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toegepast.

Bij een samenstellingsopdracht bent u er verantwoordelijk voor dat de informatie klopt en dat u ons alle relevante informatie aanlevert. Wij hebben onze werkzaamheden, in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving, dan ook uitgevoerd vanuit de veronderstelling dat u aan deze verantwoordelijkheid heeft voldaan. Als slotstuk van onze werkzaamheden zijn wij door het lezen van de jaarrekening globaal nagegaan dat het beeld van de jaarrekening overeenkwam met onze kennis van Stichting Forum voor Democratie.

Bij het uitvoeren van deze opdracht hebben wij ons gehouden aan de voor ons geldende relevante ethische voorschriften in de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA). U en andere gebruikers van deze jaarrekening mogen er dan ook vanuit gaan dat wij de opdracht professioneel, vakbekwaam en zorgvuldig, integer en objectief hebben uitgevoerd en dat wij vertrouwelijk omgaan met de door u verstrekte gegevens.

1.2 Algemeen

Oprichting stichting

Blijkens de akte d.d. 20 november 2014, verleden door notaris P.H. Bolland te Amsterdam werd de Stichting Forum voor Democratie per genoemde datum opgericht.

De stichting staat bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken ingeschreven onder dossiernummer 62028286.

Activiteiten

De activiteiten staan beschreven in artikel 2 van de oprichtingsakte:

De stichting heeft ten doel het bevorderen van debat over de Nederlandse democratie en het bepleiten van een referendum over de voortgang van het Europese integratieproces. De stichting is een onafhankelijke denktank, gericht op bewustmaking van de Nederlandse bevolking van de implicaties van het Europese integratieproces, met name voor de Nederlandse democratie. Ter verwezelijking van dit doel streeft de stichting er in het algemeen naar om het bewustzijn van de waarde van de Nederlandse democratie te vergroten en om een referendum over de voortgang van het Europese integratieproces te vergroten. Dit doet de stichting door via zoveel mogelijke kanalen, waaronder haar website, kennis over de Nederlandse democratie en het Europese project te verspreiden; en door het organiseren van bijeenkomsten, seminars en conferenties. De stichting is noch een politieke noch een religieuze organisatie of instelling.

Bestuur

Het bestuur van de stichting bestaat uit de heer Dr. mr. T.H.P. Baudet.

1.3 Fiscale positie

Algemeen

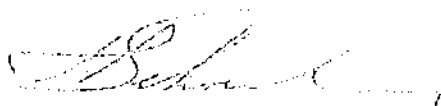
De stichting voert geen commerciële activiteiten en is niet onderworpen aan de vennootschapsbelasting.

Van Noord Gassler & Co

Wij vertrouwen erop hiermede aan uw opdracht te hebben voldaan. Tot het geven van nadere
toelichting zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,

Van Noord Gassler & Co
accountants & adviseurs

H.B. Schoenmakers PA

2. JAARREKENING

2.1 Balans per 30 juni 2016*(zie verslagresultaatbestemming)*

		30-6-2016		31-12-2015
	€	€	€	€
ACTIVA				
VASTE ACTIVA				
<i>Materiële vaste activa</i>	1			
Inventarissen		9.626		10.823
VLOTTENDE ACTIVA				
<i>Vorderingen</i>				
Overige vorderingen en overlopende activa	2	5.333		.
<i>Liquide middelen</i>	3	463		15.273
		15.422		26.096

	30-6-2016	31-12-2016
	€	€
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Vermogen Stichting	-	-
Overige reserve	14.421	25.096
Kortlopende schulden		
Overige schulden en overlopende pas- siva	1.001	1.000
	<u>15.422</u>	<u>26.096</u>

2.2 Staat van baten en lasten over de periode 01-01-16 tot en met 30-06-16

		1-1-2016 / 30-6-2016	1-1-2015 / 31-12-2015
		€	€
Baten	7	210.208	91.788
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa		1.197	1.154
Overige bedrijfskosten	9	219.206	64.569
Som der lasten		20.403	65.723
Resultaat		-10.195	26.065
Transactiekosten bankdiensten		-480	-969
Resultaat vóór belastingen		-10.675	25.096
Belastingen		-	-
Netto resultaat na belastingen		-10.675	25.096

1-1-2016 / 30-6-2016

1-1-2015 / 31-12-2015

2.3 Kasstroomoverzicht over de periode 01-01-16 tot en met 30-06-16**Kasstroom uit operationele activiteiten**

Bedrijfsresultaat -10.195 26.065

Aanpassingen voor

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa 1.197 1.154

Verandering in werkkapitaal

Mutatie vorderingen -5.333 -

Kortlopende schulden (exclusief banken) 1 1.000

-5.332 1.000

Kasstroom uit bedrijfsoperaties

-14.330 28.219

Transactiekosten bankdiensten

-480 -969

Kasstroom uit operationele activiteiten

-14.810 27.250

Kasstroom uit investeringsactiviteiten

Investerings materiële vaste activa - -11.977

Mutatie geldmiddelen

-14.810 15.273

Verloop mutatie geldmiddelen

Stand per begin boekjaar 15.273 -

Mutaties in boekjaar -14.810 15.273

Stand per eind boekjaar 463 15.273

2.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een half kalenderjaar.

Activiteiten

De activiteiten van de stichting bestaan voornamelijk uit het bevorderen van debat over de Nederlandse democratie en het bepleiten van een referendum over de voortgang van het Europese integratieproces.

De stichting is statutair gevestigd te Amsterdam.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Algemeen

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

De materiële vaste activa waarvan de vennootschap, krachtens een financiële leaseovereenkomst de economische eigendom heeft, worden geactiveerd. De uit de financiële leaseovereenkomst voortvloeiende verplichting wordt als schuld verantwoord. De in de toekomstige leasetermijnen begrepen interest wordt gedurende de looptijd van de financiële leaseovereenkomst ten laste van het resultaat gebracht.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd op de nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Overige vorderingen

De overige vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden financiële instrumenten gepresenteerd, die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrument; de juridische vorm speelt

hierbij geen rol.

Overige reserve

Overige reserves zijn alle reserves, anders dan de wettelijke reserves en de statutaire reserves. Onder de overige reserves worden de cumulatieve overschotten van baten en lasten verantwoord.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar.

Overlopende passiva

Overlopende passiva worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Overige schulden

Overige kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de donaties c.q. opbrengsten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen kosten. De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Afschrijvingen

De afschrijving op vaste activa wordt berekend op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen. Boekwinsten en -verliezen bij realisatie van niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbare activa worden onder de buitengewone baten en lasten verantwoord.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

2.5 Toelichting op de balans**Activa****Vaste activa****1 Materiële vaste activa**

De mutaties in de materiële vaste activa worden als volgt weergegeven:

	Inventarissen
	€
Stand per 1 januari 2016	11.977
Aanschaffingswaarde	-1.154
Cumulatieve afschrijvingen	10.823
Boekwaarde per 1 januari 2016	
Mutaties	-1.197
Afschrijvingen	-1.197
Saldo mutaties	
Stand per 30 juni 2016	11.977
Aanschaffingswaarde	-2.351
Cumulatieve afschrijvingen	9.626
Boekwaarde per 30 juni 2016	

Vlottende activa**Vorderingen**

30-6-2016	31-12-2015
€	€

Vorderingen > 1 jaar

30-6-2016	31-12-2015
€	€

2 Overige vorderingen en overlopende activa

Restant subsidie Referendumcommissie

5.333	
-------	--

	30-6-2016	31-12-2015
	€	€
3 Liquide middelen		
ING	359	13.630
Paypal	25	1.470
Mollie	79	173
	463	15.273

Passiva

4 Eigen vermogen

In onderstaand overzicht is het verloop van het eigen vermogen weergegeven:

	Vermogen Stichting	Overige reser- ve
	€	€
Stand per 1 januari 2016		25.096
Uit resultaatverdeling		-10.675
Stand per 30 juni 2016		14.421
	2016	2015
	€	€

5 Overige reserve

Stand per 1 januari	25.096	-
Uit resultaatverdeling	-10.675	25.096
Stand per 30 juni	14.421	25.096

Kortlopende schulden

	30-6-2016	31-12-2015
	€	€
6 Overige schulden en overlopende passiva		
Accountantskosten	1.000	1.000
Diverse kosten	1	
	1.001	1.000

2.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

	1-1-2016 / 30-6-2016	1-1-2015 / 31-12-2015
	€	€
7 Baten		
Donaties	62.903	84.473
Opbrengst bijeenkomsten	4.783	2.315
Opbrengst onderzoek	20.000	5.000
Opbrengst crowdfunding	79.861	-
Subsidie Referendumcommissie	42.661	-
	<u>210.208</u>	<u>91.788</u>

Verdeling baten

Donatie € 5.001	5.001	-
Donaties € 5.000	-	15.000
Donaties € 1.000 - € 5.000	11.499	1.001
Donaties € 1.000	6.000	9.000
Donaties minder dan € 1.000	40.403	59.472
Bijeenkomsten	4.783	2.315
Crowdfunding kort gedingen	38.095	-
Crowdfunding opkomstcampagne Radio 538	10.586	-
Crowdfunding rechtszaak naleving referendumwet	31.180	-
Onderzoek	20.000	5.000
Subsidie referendumcommissie Referendum Conferentie	42.661	-
	<u>210.208</u>	<u>91.788</u>

In het eerste haljaar van 2016 zijn er 1055 (1375 in heel 2015) donaties ontvangen. Het gemiddelde bedrag per donatie bedraagt € 59 (in 2015 € 61).

	1-1-2016 / 30-6-2016	1-1-2015 / 31-12-2015
	€	€
Bezoldiging bestuurders		

	1-1-2016 / 30-6-2016	1-1-2015 / 31-12-2015
	€	€
8 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa		
Afschrijvingen materiële vaste activa	1.197	1.154

	1-1-2016 / 30-6-2016	1-1-2015 / 31-12-2015
	€	€

9 Overige bedrijfskosten

Overige personeelskosten	14.250	-
Huisvestingskosten	10.509	6.532
Overige huisvestingskosten	846	826
Kosten activiteiten	84.934	40.592
Kantoorkosten	52.224	15.392
Algemene kosten	56.443	1.237
	<u>219.206</u>	<u>64.569</u>

	1-1-2016 / 30-6-2016	1-1-2015 / 31-12-2015
	€	€
Overige personeelskosten		
Overige kostenvergoedingen	14.250	-
	1-1-2016 / 30-6-2016	1-1-2015 / 31-12-2015
	€	€
Huisvestingskosten		
Zaalhuur bijeenkomsten	-	2.932
Huur Herengracht 74	4.807	3.600
Overige huisvestingskosten	5.702	-
	10.509	6.532
	1-1-2016 / 30-6-2016	1-1-2015 / 31-12-2015
	€	€
Overige huisvestingskosten		
Reparatie en onderhoud inventaris	41	253
Kleine aanschaf inventaris	656	473
Overige kosten	149	100
	846	826
	1-1-2016 / 30-6-2016	1-1-2015 / 31-12-2015
	€	€
Kosten activiteiten		
Relatiegeschenken	90	-
Kosten bijeenkomsten	12.121	19.852
Reis- en verblijfkosten	3.986	2.939
Advertentiekosten	-	2.158
Bijdragen/donaties	16.182	5.657
Donatie GeenPeil	-	1.000
Vertalingen en tolken	-	4.356
Overige kosten (filmpjes e.d.)	16.783	4.630
Kosten Referendum Conferentie	19.642	-
Kosten radiocampagne 5 en 6 april	16.130	-
	84.934	40.592
	1-1-2016 / 30-6-2016	1-1-2015 / 31-12-2015
	€	€
Kantoorkosten		
Kantoorbenodigdheden	451	250
Telefoon- en faxkosten	6	-
Drukwerk	479	-
Vakliteratuur	3.178	742
Overige kantoorkosten	114	208
Kosten social media	38.717	3.742
IT-kosten	9.279	10.440
	52.224	15.382

	1-1-2016 t/m 31-12-2016 €	1-1-2015 t/m 31-12-2015 €
Algemene kosten		
Accountantskosten, andere niet-controlediensten	2.783	1.233
Proceskosten	53.659	-
Overige algemene kosten	1	4
	<u>56.443</u>	<u>1.237</u>

Amsterdam, 24 oktober 2016

Dr. mr. T.H.P. Baudet
 Bestuurder